

Provocările cu care se confruntă organizațiile societății civile care lucrează în domeniul drepturilor omului în UE

Rezumat

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene stabilește drepturile la libertatea de întrunire și asociere (articolul 12), precum și libertatea de exprimare și de informare (articolul 11). Acestea au o importanță deosebită din perspectiva modului în care se referă la organizațiile societății civile din UE.

Organizațiile societății civile din Uniunea Europeană (UE) joacă un rol esențial în promovarea drepturilor fundamentale și contribuie astfel la funcționarea democrațiilor. Ele dau voce oamenilor cu privire la aspecte de care aceștia sunt interesați, sprijină titularii de drepturi, monitorizează activitățile guvernelor și parlamentelor, oferă consultanță factorilor de decizie politică și trag la răspundere autoritățile pentru acțiunile lor. În întreaga UE, există diverse forme de implicare a societății civile, datorită evoluțiilor istorice diferite. Tipul și dimensiunea organizațiilor societății civile (OSC-uri) variază de asemenea considerabil, de la mari entități internaționale care dispun de resurse corespunzătoare la mici organizații locale bazate pe voluntariat.

Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) cooperează și se consultă periodic

cu o mare diversitate de astfel de organizații. Ele raportează că le este tot mai greu să sprijine protecția, promovarea și respectarea drepturilor omului în cadrul Uniunii atât din cauza restricțiilor legale, cât și din cauza celor practice.

Deși există provocări în toate statele membre ale UE, natura și amploarea lor exactă variază de la o țară la alta. Printre ele se numără: modificări nefavorabile în legislație sau punerea inadecvată în aplicare a legilor; obstacole în calea accesării resurselor financiare și a asigurării durabilității acestora; dificultăți în accesul la factorii de decizie și în contribuția la legislație și elaborarea politicilor; precum și atacurile și hărțuirea la adresa apărătorilor drepturilor omului, inclusiv discursul negativ vizând delegitimizarea și stigmatizarea OSC-urilor.

Raportul complet al Agenției pentru Drepturi Fundamentale pe această temă analizează diferitele tipuri și modele de provocări cu care se confruntă organizațiile societății civile din întreaga UE și evidențiază practici promițătoare care pot contracara aceste modele îngrijorătoare. Rezumatul prezintă principalele constatări ale raportului și opiniile FRA cu privire la problemele pe care le ridică acestea.

Principalele constatări și opiniile FRA

Opiniile FRA se bazează pe constatările prezentate în raportul complet al agenției privind *Provocările cu care se confruntă organizațiile societății civile care lucrează în domeniul drepturilor omului în UE*. Opiniile sunt departe de a fi exhaustive. Ele se concentrează asupra domeniilor în care statele membre ale UE se pot găsi cu ușurință în situația de a acționa în domeniul de aplicare a dreptului UE și unde este nevoie de urgență de măsuri juridice sau politice. Măsurile suplimentare la nivelul statelor membre și la nivel internațional – inclusiv dincolo de competența UE – ar putea ajuta în continuare OSC-urile să protejeze, să promoveze și să asigure respectarea drepturilor omului în UE.

Mediu de reglementare favorabil

Pentru a-și putea desfășura activitatea, actorii societății civile implicați în promovarea drepturilor fundamentale trebuie să-și poată exercita pe deplin drepturile, fără restricții inutile sau arbitrare. Acest lucru presupune ca statele să-și îndeplinească pe deplin obligațiile pozitive de a promova drepturile omului și de a crea un mediu favorabil pentru OSC-uri. Articolul 51 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene obligă Uniunea

și statele membre să respecte toate drepturile prevăzute în Cartă și „principiile și [să promoveze] aplicarea lor în conformitate cu atribuțiile pe care le au în acest sens și cu respectarea limitelor competențelor conferite Uniunii de tratate”. Drepturile la libertatea de întrunire și de asociere (articolul 12 din Cartă), precum și libertatea de exprimare și de informare (articolul 11 din Cartă) sunt de o importanță deosebită în acest context. Acestea se aplică statelor membre ale UE atunci când acționează în domeniul de aplicare a dreptului UE.

Statele membre au diverse interese legitime în adoptarea legislației și a normelor administrative care ar putea afecta organizațiile societății civile, inclusiv în domeniul dreptului fiscal sau în ceea ce privește legile electorale, în materie de transparență și privind activitățile de lobby. Cu toate acestea, chiar dacă nu sunt menite să afecteze negativ OSC-urile, astfel de măsuri pot avea un impact nejustificat asupra acestora și, prin urmare, pot avea un efect descurajant.

Efectele actelor legislative sau administrative individuale pot fi dificil de evaluat în mod izolat. Având în vedere interdependențele dintr-un sistem juridic și politic, întregul este adesea mai mare decât suma părților sale: deși măsurile legislative individuale într-un anumit domeniu ar putea să nu încalce neapărat drepturile fundamentale, o serie de măsuri

Note privind terminologia

Organizații ale societății civile

În scopul raportului FRA, organizațiile societății civile sunt definite – în conformitate cu Regulamentul privind înființarea agenției [Regulamentul (CE) nr. 168/2007] – ca „organizații neguvernamentale și [...] instituții ale societății civile active în domeniul drepturilor fundamentale” și în conformitate cu Recomandarea Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei (2007)¹⁴ ca „organisme sau organizații voluntare de autogovernare înființate cu scopul de a urmări obiectivele în esență non-profit ale fondatorilor sau ale membrilor acestora”.

Raportul se referă la OSC-urile care acționează, astfel cum se specifică în Declarația ONU privind apărătorii drepturilor omului, „pentru a promova și [...] a depune eforturi pentru apărarea și realizarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale” la nivel național și/sau internațional.

Pentru mai multe informații, vezi Regulamentul (CE) nr. 168/2007 al Consiliului din 15 februarie 2007 privind înființarea Agenției pentru Drepturi Fundamentale

a Uniunii Europene („Regulamentul de înființare”), JO L 53, articolul 10; Consiliul Europei, Comitetul Miniștrilor (2008), Recomandarea CM/Rec(2007)14, punctul I subpunctul (1); Comisia Comunităților Europene (2000), „Comisia și organizațiile neguvernamentale: către un parteneriat mai puternic”, Documentul de discuție al Comisiei, COM(2000) 11 final, punctul 1.2; și Adunarea generală a ONU (AG), Declarație privind apărătorii drepturilor omului, A/RES/53/144, 8 martie 1999, articolul 1.

Spațiul societății civile

Spațiul societății civile este „locul pe care îl ocupă în societate actorii societății civile, mediul și cadrul în care operează societatea civilă și relația dintre actorii societății civile, stat, sectorul privat și publicul larg”.

Pentru mai multe informații, consultați Oficiul Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR), *Civil society space and the United Nations human rights system* (Un ghid practic pentru societatea civilă: Spațiul societății civile și Sistemul Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului).

luate în diferite domenii, atunci când sunt luate împreună, pot să sporească sarcina de reglementare asupra actorilor societății civile într-o asemenea măsură încât să submineze capacitatea acestora de a funcționa. Acest lucru este relevant atunci când statele membre transpun și pun în aplicare legislația UE – de exemplu, în domeniul controalelor la frontieră, al combaterii terorismului sau al spălării banilor.

Organizațiile societății civile au identificat următoarele provocări cu privire la mediul de reglementare:

- Recunoașterea sau înregistrarea OSC-urilor poate fi problematică. Printre exemple se numără un stat membru care nu recunoaște OSC-urile neînregistrate și altul care impune înregistrarea dublă a OSC-urilor. În alt stat membru, documentele de înregistrare trebuiau modificate după introducerea unei noi legi – proces cu un mare consum de timp și resurse.
- Legile privind transparența care impun ca entitățile implicate în campanii politice să se înregistreze ca susținători terți (fie în general, fie în timpul perioadelor electorale), precum și legile privind activitățile de lobby pot servi unui scop legitim. Totuși, ele riscă să restricționeze capacitatea OSC-urilor de a informa publicul cu privire la chestiuni de interes general sau de a realiza activități de promovare, dacă sunt elaborate sau aplicate în mod disproporționat.
- Statele membre impun uneori restricții de intrare pentru resortisanții din afara UE care doresc să se implice în activități din domeniul drepturilor omului într-un stat membru, fără a oferi o explicație suficientă privind motivul pentru care se face acest lucru. Un stat membru a impus, de asemenea, o interdicție – eliminată ulterior – asupra unui resortisant al unui alt stat membru care intenționa să se implice în activități din domeniul drepturilor omului.
- Normele naționale depășesc uneori restricțiile privind libertatea de întrunire pașnică care pot fi impuse în mod legitim în temeiul instrumentelor internaționale. Măsurile luate pentru combaterea terorismului au avut un impact deosebit de negativ asupra libertății de întrunire pașnică.
- De asemenea, statele impun, de drept sau de fapt, interdicții generale asupra adunărilor în anumite momente sau locuri – de exemplu, prin excluderea unor locații de la dreptul de întrunire, ceea ce limitează exprimarea liberă a participanților (potențiali) la adunare.
- Statele nu tratează întotdeauna în mod egal persoanele care doresc să se reunească și favorizează anumite tipuri de adunări – de exemplu,

adunări recurente – în defavoarea altora. De asemenea, ele nu asigură întotdeauna în mod adecvat ordinea publică la adunări – de exemplu, asigurând resurse polițienești insuficiente pentru a proteja participanții.

- O serie de state membre ale UE mențin legi penale care interzic defăimarea sau insultarea funcționarilor de stat, a statului în sine și a șefilor de stat (străini). Deși astfel de dispoziții pot servi interesului legitim de a proteja dreptul la reputație, ele nu ar trebui să restricționeze în mod disproporționat libertatea de exprimare. Dacă sancțiunile potențiale sunt excesive sau legile sunt aplicate într-un mod excesiv de strict, astfel de restricții pot avea un efect descurajant asupra libertății de exprimare. Acest lucru este valabil în special pentru actorii societății civile care se ocupă de probleme legate de drepturile omului, care trebuie să critice în mod frecvent statul sau funcționarii de stat și care s-ar putea simți mai puțin împuterniciți să facă acest lucru dacă știu că li se pot aplica sancțiuni penale atunci când se exprimă deschis.

Opinia FRA 1

Statele membre și UE ar trebui să acorde o atenție sporită elaborării și punerii în aplicare a legislației în domenii care ar putea afecta (în mod direct sau indirect) spațiul societății civile, inclusiv libertatea de exprimare, de întrunire și de asociere, pentru a se asigura că legislația lor nu impune cerințe disproporționate asupra organizațiilor societății civile și nu are un impact discriminatoriu asupra acestora, diminuând astfel spațiul societății civile. În acest sens, ele ar trebui să respecte pe deplin legislația UE aplicabilă și tratatele internaționale relevante.

Opinia FRA 2

UE și statele membre ar trebui să se asigure că normele privind activitățile de lobby și legile privind transparența, precum și aplicarea acestora respectă legislația UE și internațională aplicabilă și nu restricționează sau împiedică în mod disproporționat apărarea drepturilor omului – inclusiv în timpul perioadelor electorale, cum ar fi alegerile pentru Parlamentul European.

Finanțare și fonduri

Accesul la resurse face parte integrantă din dreptul la libertatea de asociere, astfel cum este definit la articolul 22 din Pactul internațional privind

drepturile civile și politice și alte instrumente referitoare la drepturile omului, inclusiv în Carta drepturilor fundamentale a UE (articolul 12).

Articolul 13 din Declarația ONU privind dreptul și responsabilitatea persoanelor, a grupurilor și a organelor societății de a promova și a proteja drepturile omului și libertățile fundamentale universal recunoscute (Declarația ONU privind apărătorii drepturilor omului) consacră dreptul de a „solicita, primi și utiliza resurse” pentru a promova și a proteja drepturile omului. Conceptul de „resurse” este definit în sens larg pentru a include asistența financiară, resursele materiale, accesul la fonduri internaționale, solidaritatea, capacitatea de a călători și a comunica fără imixțiuni nejustificate și dreptul de a beneficia de protecția statului.

Se pare că există un consens larg conform căruia respectivele cadre juridice și politicile legate de resurse au un impact semnificativ asupra libertății de asociere și asupra capacității OSC-urilor de a funcționa eficient. Cu toate acestea, OSC-urile se confruntă cu o serie de obstacole juridice și practice în calea accesării fondurilor, în pofida practicilor promițătoare atât la nivelul UE, cât și la nivelul statelor membre.

În majoritatea statelor membre nu sunt disponibile date complete privind valoarea finanțării publice și private destinate OSC-urilor pentru drepturile omului care lucrează în UE. Acest lucru se datorează în parte faptului că finanțarea provine din diverse surse, printre care diferite ministere ale guvernului central, linii bugetare, niveluri ale administrației locale și regionale, fonduri UE și granturi SEE și Norvegia, precum și donații private. Nici din datele disponibile nu este posibil să se identifice sumele din fonduri publice rezervate în mod specific pentru promovarea și protecția drepturilor fundamentale într-un anumit stat membru al UE. De asemenea, nu sunt disponibile date complete privind donațiile private.

Deși criza economică a afectat bugetele publice în general, pe măsură ce creșterea economică se accelerează în UE, statele membre și UE pot opta să își revizuiască abordările privind alocarea fondurilor publice pentru organizațiile societății civile, în vederea consolidării promovării și protecției drepturilor fundamentale.

OSC-urile din UE, Parlamentul European și Comitetul Economic și Social European (CESE) au lansat recent un apel pentru crearea unui Fond European pentru Democrație. În special, CESE a solicitat Comisiei „să propună crearea unui fond european pentru democrație, valori și drepturile omului la nivelul UE, dotat cu un pachet financiar ambițios, disponibil direct pentru organizațiile societății civile din Europa și gestionat în mod independent, după exemplul Fondului

European pentru Democrație” care există pentru societatea civilă care operează în afara UE.

În acest context, FRA salută sugestia Comisiei Europene – prezentată în propunerea sa de revizuire a Regulamentului financiar al UE – de a lua în calcul drept cheltuieli eligibile orele efectuate de voluntari și de a facilita includerea contribuțiilor în natură ca surse de cofinanțare.

Cercetarea desfășurată de FRA a evidențiat o serie de provocări în ceea ce privește accesarea fondurilor. Printre ele se numără:

- suma totală a fondurilor disponibile, dată fiind scăderea bugetelor în unele, deși nu în toate, state membre ale UE;
- reduceri de fonduri pentru anumite organizații ale societății civile sau anumite activități, cu o trecere de la activitățile de promovare, litigiu și sensibilizare la furnizarea de servicii medicale sau sociale;
- obstacolele în calea obținerii de fonduri, inclusiv proceduri dificile, complexe și nu întotdeauna transparente pentru accesarea acestora;
- proceduri greoaie de raportare care pot fi disproporționate față de cuantumul fondurilor primite;
- finanțarea vine adesea sub formă de finanțare (pe termen scurt) a proiectelor; adesea, finanțarea pe termen mai lung, precum și finanțarea infrastructurii nu sunt disponibile;
- cofinanțarea reprezintă adesea o provocare, la fel ca întârzierile în efectuarea plăților aferente granturilor, ceea ce duce, printre altele, la probleme legate de fluxul de numerar;
- unele granturi acordate de Comisia Europeană prezintă restricții geografice care împiedică OSC-urile să participe la întâlnirile Organizației Națiunilor Unite la Geneva, ceea ce împiedică promovarea eficientă a drepturilor omului la nivelul ONU, cum ar fi contribuția OSC-urilor la procesele-cheie în temeiul Tratatului privind drepturile omului atunci când UE și statele membre ale UE fac obiectul revizuirii;
- regimurile fiscale nefavorabile dintr-unele state membre, atât pentru OSC-urile în sine (cu statut de organizație de caritate/de interes public/de utilitate publică), cât și pentru persoanele fizice și juridice care fac donații OSC-urilor;
- campaniile mediatiche negative și campaniile de denigrare împotriva OSC-urilor care primesc

finanțare străină, inclusiv, în unele cazuri, cererea ca acestea să se identifice drept organizații cu finanțare externă pe toate materialele lor;

- organizațiile care reprezintă persoanele cu handicap la nivelul UE și în statele membre au resurse financiare limitate și nu sunt întotdeauna în măsură să monitorizeze în mod independent acțiunile statului în ceea ce privește drepturile persoanelor cu handicap.

Opinia FRA 3

Instituțiile și statele membre ale UE sunt încurajate să asigure disponibilitatea finanțării pentru OSC-urile care depun eforturi pentru protejarea și promovarea valorilor fundamentale ale UE în domeniul drepturilor fundamentale, al democrației și al statului de drept, inclusiv pentru organizațiile locale mici. O astfel de finanțare ar trebui să acopere, după caz, varietatea activităților OSC-urilor, cum ar fi furnizare de servicii, activități de supraveghere, promovare, litigii, campanii de mediatizare, educație civică și pentru drepturile omului și campanii de sensibilizare.

În cadrul liberei circulații a capitalurilor, OSC-urile trebuie să fie libere să solicite, să primească și să folosească fonduri nu numai de la organisme publice din statul lor, ci și de la donatori particulari sau instituționali și de la autorități publice și fundații din alte state sau de la organizații, organisme sau agenții internaționale.

Opinia FRA 4

Statele membre și instituțiile UE ar trebui să se asigure că organizațiile care reprezintă persoanele cu handicap beneficiază de finanțare, inclusiv pentru asistență personală, adaptări rezonabile și sprijin, pentru a le permite să își îndeplinească rolul în cadrul Convenției privind drepturile persoanelor cu handicap (CRPD).

Opinia FRA 5

Comisia Europeană ar trebui să îmbunătățească în continuare disponibilitatea informațiilor cu privire la schemele de finanțare existente, asigurând prezentări unice ușoare ale finanțării puse la dispoziția OSC-urilor care activează în domeniul drepturilor fundamentale; prin promovarea portalului său unic privind posibilitățile de

finanțare; și prin extinderea bazei sale de date privind proiectele finanțate în diferite domenii pentru a evidenția proiecte deosebit de reușite și de impact.

Comisia Europeană ar trebui să aibă în vedere adoptarea unor orientări pentru statele membre care să clarifice aplicabilitatea celor patru „libertăți fundamentale” în cadrul regimului comun al pieței UE pentru OSC-uri, inclusiv fundații și organizații filantropice.

Opinia FRA 6

Comisia Europeană și statele membre ar trebui să aibă în vedere favorizarea finanțării multianuale și principale în defavoarea finanțării pe termen scurt axate pe proiecte, ceea ce ar permite o bază mai durabilă a activității OSC-urilor, precum și planificarea pe termen lung. Pentru proceduri de aplicare mai eficiente, ar putea fi utilizate mai frecvent procedurile în două etape, în care cererile inițiale sunt simple și numai proiectele preselecțate în prima etapă trebuie să furnizeze un dosar de candidatură complet.

Cerințele de audit și de raportare introduse cu privire la OSC-uri și alte asociații ar trebui să fie proporționale cu finanțarea publică pusă la dispoziție și cu dimensiunea și structura organizației receptoare. În contextul cofinanțării, cerințele ar trebui să fie proporționale și să țină seama mai bine de domeniul de aplicare a proiectelor și de tipul de organizații care solicită finanțare.

Dreptul la participare

Articolul 11 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) prevede că instituțiile UE „acordă cetățenilor și asociațiilor reprezentative, prin mijloace corespunzătoare, posibilitatea de a-și face cunoscute opiniile și de a face schimb de opinii în mod public, în toate domeniile de acțiune ale Uniunii” și „mențin un dialog deschis, transparent și constant cu asociațiile reprezentative și cu societatea civilă”. Dreptul la participare la viața publică este recunoscut, de asemenea, la articolul 25 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și a fost reafirmat recent în orientările Consiliului Europei privind participarea civilă la luarea deciziilor politice, adoptate în septembrie 2017 de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei. Una dintre componentele sale este participarea civilă, pe care liniile directoare o definesc drept „implicarea indivizilor,

a ONG-urilor și a societății civile în procesul de luare a deciziilor de către autoritățile publice”.

CRPD obligă statele să consulte îndeaproape și să implice persoanele cu handicap și organizațiile lor reprezentative în toate deciziile relevante pentru acestea. UE și 27 din cele 28 de state membre ale UE au ratificat această convenție. În practică, se înregistrează adesea o lipsă de măsuri care să asigure accesul deplin la site-urile internet și să ofere informații în formate accesibile. Lipsa de informații care rezultă poate împiedica implicarea deplină a persoanelor cu handicap și a organizațiilor care le reprezintă.

Convenția de la Aarhus a CEE-ONU privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție în domeniul mediului, care corelează drepturile de mediu cu drepturile omului, acordă drepturi publicului și impune părților și autorităților publice obligații privind accesul la informație, participarea publicului și accesul la justiție. UE este parte la această convenție începând cu 2005.

Solicitarea opiniei părților interesate, inclusiv a societății civile, în scopul elaborării de propuneri legislative și politice, este unul dintre instrumentele necesare pentru elaborarea democratică de politici fondate pe date concrete. Aceasta adaugă legitimitate democratică și expertiza OSC-urilor și o „analiză a realității” la un proces sau o propunere legislativă/politică și contribuie la o mai bună asumare a procesului în rândul părților. Deși procedurile naționale de consultare și participare sunt de competența autorităților naționale, reducerea rolului vital al societății civile în procesele decizionale poate spori riscul ca măsurile statelor membre de transpunere sau de punere în aplicare a legislației UE să încalce Carta drepturilor fundamentale a UE.

Pare să existe un consens larg în privința nevoii de a implica organizațiile societății civile în elaborarea politicilor, de la nivel local până la nivelurile UE. Cu toate acestea, în punerea în aplicare practică a acestui concept, diferitele niveluri posibile de implicare a OSC-urilor și diversele metode disponibile pentru implicarea acestora adesea nu sunt folosite în totalitate. În plus, de multe ori nu există criterii clare care trebuie îndeplinite pentru a fi recunoscut ca actor legitim.

Unele forme de acces la procesul de luare a deciziilor există în toate statele membre ale UE, precum și la nivelul instituțiilor UE. Deși există o serie de practici promițătoare – în special la nivel local – accesul la procesul decizional (și impactul real asupra acestuia) este în general inconsecvent și nu foarte transparent.

Statele membre au instituit anumite forme de proceduri de consultare, dar acestea nu sunt întotdeauna atât de semnificative și eficiente pe cât ar putea fi. În special, interviurile cu OSC-urile, funcționarii publici

și experții arată că, inclusiv atunci când există voință politică cel puțin pentru consultare, administrațiile publice par să nu cunoască și să nu stăpânească diferitele metode disponibile pentru a implica în mod mai semnificativ și mai eficiente părțile interesate în elaborarea politicilor. Atât organizațiile societății civile, cât și funcționarii publici declară că există adesea o lipsă de încredere între administrațiile publice și organizațiile societății civile.

OSC-urile și experții au specificat o serie de obstacole care împiedică participarea deplină și efectivă și accesul la procesul de luare a deciziilor. Printre ele se numără:

- acces limitat la informații despre inițiativele politice sau juridice;
- lipsa unor standarde minime sau reguli clare privind punerea în aplicare a dreptului la participare sau lipsa de cunoștințe despre acestea și, prin urmare, aplicarea inconsecventă;
- lipsa voinței politice sau a înțelegerii faptului că această consultare nu este o formalitate („exercițiu de bifare a unei căsuțe”), ci, dacă este bine făcută, contribuie la ameliorarea procesului de elaborare a politicilor;
- lipsa de conștientizare și de stăpânire de către serviciile publice a diferitelor metode de implicare a părților interesate în elaborarea legii și a politicilor într-un mod semnificativ și eficient;
- provocări specifice și bariere în calea implicării persoanelor cu handicap – inclusiv lipsa măsurilor necesare pentru a asigura aplicarea completă a standardelor de accesibilitate pe internet și necesitatea de a oferi informații oficiale, după caz, în diverse formate accesibile;
- termene strânse pentru procesele de participare/consultare (inclusiv pentru administrații), precum și bugete și alocări de resurse umane limitate în serviciile publice;
- lipsa de claritate cu privire la cine este consultat înainte de luarea deciziilor, OSC-urile raportând, de asemenea, că adesea nu există o consultare sistematică a tuturor actorilor-cheie;
- tăierea fondurilor relevante poate afecta indirect capacitatea OSC-urilor de a participa într-o manieră semnificativă la luarea deciziilor;
- lipsa de încredere între serviciile publice și organizațiile societății civile.

Opinia FRA 7

Instituțiile și statele membre ale UE ar trebui să își respecte obligațiile care le revin în temeiul articolului 4 alineatul (3) din Convenția privind drepturile persoanelor cu handicap de a se consulta îndeaproape cu persoanele cu handicap și cu organizațiile lor reprezentative în toate deciziile relevante pentru acestea. Participarea persoanelor cu handicap la viața publică și politică ar trebui încurajată în conformitate cu articolul 29 litera (b) din CRPD. În general, instituțiile și statele membre ale UE ar trebui să mențină un dialog deschis, transparent și regulat cu OSC-urile active în domeniul drepturilor omului pentru a garanta că legislația UE și politicile UE, precum și legislația națională și politicile de punere în aplicare a acestora sunt în conformitate cu Carta drepturilor fundamentale a UE.

Atunci când există norme relevante în sprijinul participării active a OSC-urilor în domeniul drepturilor omului, autoritățile ar trebui să se asigure că ele sunt puse în aplicare în practică. Aceasta implică punerea la dispoziție a resurselor umane și financiare adecvate pentru a permite procese adecvate de participare și furnizarea de instruire funcționarilor publici și suficient timp pentru a se implica în astfel de organizații. Instrumentele și metodele utilizate de autoritățile publice pentru aplicarea participării ar putea fi diversificate și îmbunătățite. Ar trebui să se aplice integral ghidul nou adoptat al Consiliului Europei „Ghid pentru o participare civilă semnificativă la procesul politic de decizie”.

Asigurarea unui spațiu sigur pentru societatea civilă

OSC-urile și activiștii din UE se confruntă cu atacuri fizice și verbale, hărțuire și intimidări din partea actorilor nestatali. Aceste incidente au loc atât online, cât și offline. Unii funcționari de stat chiar se angajează în atacuri verbale și generează discursuri negative care stigmatizează OSC-urile sau le discreditează activitatea, aducând prejudicii atât bazei de sprijin pentru OSC-uri în societate, cât și motivației și moralului activiștilor. Este esențial ca oficialii publici să se abțină de la atacuri, inclusiv atacuri verbale, și încercări nefondate de a discredita organizațiile care promovează drepturile omului și nediscriminarea. Nici autoritățile publice, nici organizațiile societății civile nu înregistrează în mod corespunzător – la nivelul UE sau la nivel național – date despre atacurile și amenințările împotriva OSC-urilor.

Opinia FRA 8

Statele membre ar trebui să se abțină de la stigmatizarea OSC-urilor pentru drepturile omului și a membrilor acestora. Mai mult, ele ar trebui să condamne în mod activ toate infracțiunile – inclusiv infracțiunile motivate de ură – săvârșite împotriva OSC-urilor și membrilor acestora și să își îndeplinească pe deplin obligațiile pozitive în temeiul dreptului internațional și al dreptului UE aplicabil pentru protejarea OSC-urilor și a membrilor acestora. Ar trebui colectate și publicate date cu privire la infracțiunile motivate de ură împotriva OSC-urilor pentru drepturile omului.

Spațiu pentru schimb și dialog

Diferiți actori din societatea civilă și din afara acesteia au semnalat la FRA lipsa unor date fiabile și comparabile privind atacurile împotriva OSC-urilor din UE. De asemenea, aceștia au remarcat o lipsă de informații privind sistemele de finanțare disponibile și cheltuielile pentru OSC-urile axate pe drepturile omului, mediul de reglementare și canalele pentru participarea organizațiilor societății civile la elaborarea politicilor. Mulți interlocutori au exprimat necesitatea unui schimb de practici promițătoare în întreaga UE. Mai precis, s-a considerat că următoarele activități ar trebui să se desfășoare la nivelul UE:

- (a) colectarea de date privind atacurile împotriva OSC-urilor pentru drepturile omului;
- (b) observarea evoluțiilor relevante pentru societatea civilă din UE, inclusiv a celor care afectează disponibilitatea resurselor financiare;
- (c) consilierea cu privire la gestionarea fondurilor UE dedicate societății civile;
- (d) sprijinirea creării de resurse pentru OSC-uri și
- (e) facilitarea „unui dialog deschis, transparent și regulat cu asociațiile reprezentative și societatea civilă” și consolidarea capacității Comisiei Europene de a desfășura „consultări ample cu părțile implicate”, în conformitate cu articolul 11 din TUE.

Opinia FRA 9

UE ar trebui să ia în considerare sprijinirea creării unui spațiu adecvat pentru schimburi și dialoguri pentru a promova sprijinul actorilor societății civile implicați în protecția și promovarea drepturilor fundamentale în UE. Acest lucru ar permite, de asemenea, un dialog constant consolidat între organizațiile societății civile și instituțiile UE.

Organizațiile societății civile din Uniunea Europeană joacă un rol esențial în promovarea drepturilor fundamentale, dar le este tot mai greu să-și continue activitatea din cauza restricțiilor juridice și practice. Deși există provocări în toate statele membre ale UE, natura și amploarea acestora variază. În general, datele și cercetările pe această temă – inclusiv cercetările comparative – lipsesc.

Prin urmare, raportul FRA analizează diferitele tipuri și modele de provocări cu care se confruntă organizațiile societății civile care lucrează în domeniul drepturilor omului în UE. De asemenea, raportul scoate în evidență practici promițătoare care pot contracara aceste modele îngrijorătoare.

Informații suplimentare:

Pentru raportul FRA complet – *Provocările cu care se confruntă organizațiile societății civile care lucrează în domeniul drepturilor omului în UE* – vezi <http://fra.europa.eu/en/publication/2018/challenges-facing-civil-society-orgs-human-rights-eu>

Printre alte publicații relevante ale FRA se numără:

- FRA (2017), *Fundamental Rights Report 2017* (Raportul privind drepturile fundamentale 2017), Luxemburg, Oficiul pentru Publicații, <http://fra.europa.eu/en/publication/2017/fundamental-rights-report-2017>
- FRA (2014), *Criminalisation of migrants in an irregular situation and of persons engaging with them* (Incrimnarea migranților aflați în situație de ședere ilegală și a persoanelor care au legătură cu aceștia), Luxemburg, Oficiul pentru Publicații, <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/criminalisation-migrants-irregular-situation-and-persons-engaging-them>
- FRA (2012), *Bringing rights to life: the fundamental rights landscape of the European Union* (Punerea în practică a drepturilor: peisajul drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană), Luxemburg, Oficiul pentru Publicații, <http://fra.europa.eu/en/publication/2012/bringing-rights-life-fundamental-rights-landscape-european-union>

FRA conlucrează îndeaproape cu organizațiile societății civile active în domeniul drepturilor omului, în special prin intermediul Platformei drepturilor fundamentale. Pentru mai multe informații referitoare la această rețea de cooperare, vezi: <http://fra.europa.eu/en/cooperation/civil-society>

Oficiul pentru Publicații

FRA – AGENȚIA PENTRU DREPTURI FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Viena – Austria
Telefon: +43 158030-0 – Fax: +43 158030-699
fra.europa.eu – info@fra.europa.eu
[facebook.com/fundamentalrights](https://www.facebook.com/fundamentalrights)
[linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency](https://www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency)
twitter.com/EURightsAgency

© Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, 2018
Fotografia de copertă: © stock.adobe.com
(de la stânga la dreapta: Bits and Splits; Wellphoto)

Print: ISBN 978-92-9474-008-3, doi:10.2811/31125
PDF: ISBN 978-92-9474-007-6, doi:10.2811/941221